

A korszerűbb értékelés segíti a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság nagyprojektjeit

Az EU kohéziós politikája finanszírozza az európai beruházási terv beruházások mozgósítására, a reálgazdaságba történő beruházások támogatására és a beruházásbarát környezet megteremtésére irányuló céljainak elérését elősegítő nagyprojekteket. Az új, gyorsabb rendszer már felkészülve várja, hogy a tagállamok még több nagyprojektet indítsanak útjára.

Az interregionális közlekedési összeköttetések kialakításától Európa megújulóenergia-kapacitásának bővítéséig terjedő, uniós társfinanszírozásban megvalósuló infrastrukturális nagyprojekteket jelentős hatást gyakorolnak Európa gazdasági fejlődésére és a polgárok életminőségének javulására. E jelentős beruházási kezdeményezések hatékonyságát tovább fokozza a korszerű értékelési és jóváhagyási eljárás, amely biztosítja, hogy a finanszírozás eljusson oda, ahol a leginkább szükség van rá, és a lehető legrövidebb idő alatt a legnagyobb hatást fejtsse ki.

A 2014–2020-as finanszírozási időszak során az új megközelítés a nagyprojekteket tekintetében felhasználja a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság, az Európai Beruházási Bank és az Európai

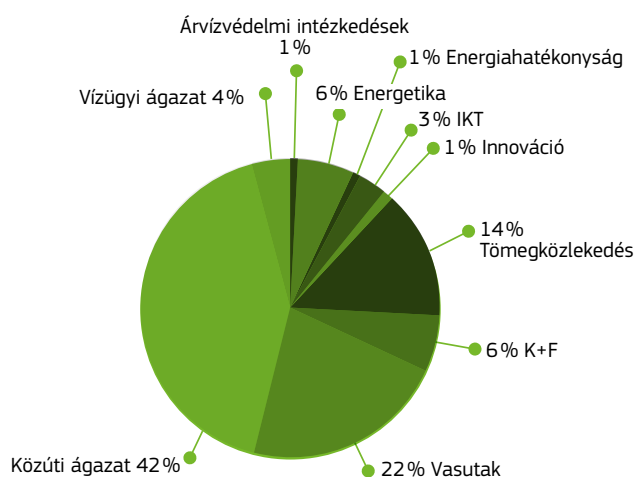
Újjáépítési és Fejlesztési Bank között működő technikai támogatási partnerség, a JASPERS – az európai régiók beruházásait támogató közös program – által összegyűjtött szakértelmet.

A JASPERS programban részt vevő szakértők többsége regionális hivatalokban, a kedvezményezettekhez közel végzi munkáját, ezáltal megtehető a megfelelő előkészületek arra, hogy a nagyprojekteket hatékonyan és eredményesen idomuljanak kedvezményezettjeik igényeihez.

Az európai polgárok, vállalkozások, országok és régiók közötti kapcsolatok bővítésére összpontosító nagyprojekteket a Kohéziós Alap és az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával nagyszabású infrastrukturális beruházásokat valósítanak meg a közlekedés, a környezetvédelem, az oktatás, az energetika és a kutatás-fejlesztés terén.

A regionális politikáért felelős biztos, Corina Crețu a következőképpen nyilatkozott: „A nagyprojekteket a kohéziós politika keretében Európa-szerte zajló tevékenységek „nagykövetéinek” tekinthetők, ezért én mindig különös figyelemmel kísérem alakulásukat. Tökéletesen illusztrálják azt, hogy milyen kedvező és kézzelfogható hatást gyakorolhat a kohéziós politika a gyakorlatban; ezek a projektek kétségtől javítják az emberek mindennapi életét, és hozzájárulnak a helyi gazdaságok fellendítéséhez.”

A 2016 VÉGÉIG BENYÚJTOTT NAGYPROJEKTEK ÁGAZATI BONTÁSÁBAN

(Forrás: az SFC 2014 rendszer adatai)

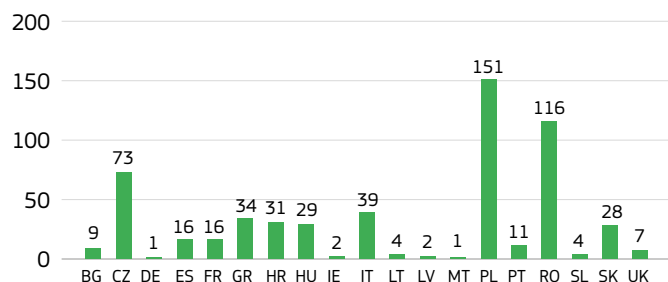
Gyorsított értékelés

A mostani finanszírozási időszakban – a legutóbbi korszerűsített értékelési módszerek segítségével – mintegy 54 nagyprojekt került már jóváhagyásra (2017. március közepi állás szerint). Az átlagos jóváhagyási idő nem haladta meg a 100 naptári napot, ami jelentős előrelépés a 2007–2013-as 224 naphoz képest.

Az értékelési folyamatot átalakították, hogy kiküszöbölhető legyen az indokolatlan késedelem, és a projekteket a lehető leggyorsabban készítsék elő, hagyják jóvá és finanszírozzák. 2016 márciusában a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság berkein belül létrehozták a Projektzáró és Nagyprojekt egységet, amely feladatául kapta a nagyprojekteket jóváhagyását, hogy e központosítás révén javítsák a következetességet és felgyorsítsák a bizottsági jóváhagyást.

Bár a jóváhagyási idő jelentősen csökken, a tagállamoknak fokozniuk kell a nagyprojekteket Bizottsághoz való benyújtásra történő előkészítése terén tett erőfeszítéseiket. 2016 végéig ugyanis az

2017 JANUÁRJÁBAN AZ OPERATÍV PROGRAMOKBAN SZEREPLŐ NAGYPROJEKTEK SZÁMA TAGÁLLAMONKÉNTI BONTÁSBAN

(Forrás: SFC 2014)

operatív programokban tervezett 584 nagyprojekt közül csupán 76-ot nyújtottak be (lásd az alábbi grafikont).

A 2014–2020-as programozási időszakban a JASPERS kapta meg azt a feladatot, hogy a Bizottság nevében végezze el a projektek értékelését. Ezzel kibővült már meglévő feladatköre, amely magában foglalja a nagyprojektek kidolgozását, a nemzeti adminisztrációk technikai és adminisztratív kapacitásának kiépítését, valamint független projektértékelés kivitelezését a tagállamok számára.

A JASPERS jelentős szakértelemmel, kapacitással és tapasztalattal rendelkező, több mint 120 fős munkavállalói gárdája nagyrészt szakértőkből áll, akik képesek tanácsot adni a helyszínen tevékenykedő helyi hatóságoknak, ellenőrizni, hogy a projektek megfelelnek-e a szabályozásnak és felgyorsítani a projektek előkészítését.

A JASPERS emellett támogatást nyújt az elsősorban a vasúti és közúti közlekedési ágazatban tevékenykedő Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz által finanszírozott projekteknek, illetve a támogatási kérelmek ellenőrzését és kezelését segítő Európai Beruházási Tanácsadó Platformnak.

A bevált gyakorlatok terjesztése

A JASPERS célja, hogy támogatást nyújtson a tagállamoknak ahhoz, hogy kiváló minőségű, uniós támogatásra érdemes projekteket készítsenek elő, különösen olyan kezdeményezéseket, amelyek a bevált gyakorlatok terjesztése és más kedvezményezett országokba átvihető modellek kidolgozása révén multiplikátor hatást gyakorolnak. A tapasztalatok szerint a JASPERS program hozzáadott értéke jelentősebb akkor, ha a projektekbe már azok korai szakaszaiban, például az opcióelemzés fázisában bekapcsolódik. Az egyes projektekhez való hozzájárulás mellett a JASPERS segítséget nyújt az ágazati stratégiák kidolgozásához és módszertani iránymutatást ad a projektkiválasztás és -fejlesztés javításához.

Végezetül pedig multidiszciplináris szakembergárdájának köszönhetően a JASPERS képes tanácsadást biztosítani a több ágazatot érintő, például a városfejlesztési menetrend az intelligens és fenntartható városokért kezdeményezés keretében létrehozott projektek számára.

A projektkiválasztás és -jóváhagyás további felgyorsulását és javulását eredményezték az átdolgozott költség-haszon elemzési eljárások. Ezeknek az eljárásoknak részletes információkat kell tartalmazniuk a számba vett alternatívákról, a projektek pénzügyi jövedelmezőségéről és fenntarthatóságáról, elemzéseket a projektek igényeiről, kockázatairól és gazdasági életképességéről, beleértve az adott régió fejlődésére vagy átalakulására gyakorolt várható hatásokat.

A legújabb eljárásokat részletesen ismerteti a JASPERS szakértőinek hozzájárulásával a kohéziós politika 2014–2020-as időszakára vonatkozólag összeállított „Útmutató a beruházási projektek költség-haszon elemzéséhez” elnevezésű dokumentum: <http://europa.eu/!Pt93uP>

A JASPERS az olyan nagyszabású projektekre összpontosít, amelyek támogatható összköltsége 75 millió EUR felett van a közlekedési és energetikai projektek esetében, illetve 50 millió EUR felett a többi ágazat esetében. A program e küszöbértékek alatti költségvetéssel rendelkező projektek számára is nyújthat segítséget, amennyiben kisebb országokról van szó, vagy a projektek bevált gyakorlatok kísérleti jellegű átültetését szolgálják.

Új irányelvek

A korszerűsített megközelítés értelmében a nagyprojektek Bizottsághoz való benyújtása során a tagállamok két eljárás közül választhatnak:

- Azután értesítik a Bizottságot, hogy a projekteket független szakértők, például a JASPERS munkatársai pozitív elbírálásban részesítették, amelynek alapján az intézmény egy könnyített minőségi ellenőrzést végez.
- A projekteket közvetlenül a Bizottsághoz nyújtják be, amely értékelése során felméri, hogy indokolt-e a kért pénzügyi hozzájárulás biztosítása.

A projektek időben történő befejezése mindig is fontos szempont volt. Ezért a Bizottság jóváhagyását ahhoz a feltételhez köti, hogy a projekt elfogadását követő három éven belül meg kell kezdeni a munkálatokat.

A nagyprojektek hosszú távú és széles körű hatásának biztosítása érdekében szorosabban kötődniük kell a nemzeti intelligens fejlesztési stratégiákhoz és a tagállamok operatív programjaihoz. Most már valamennyi operatív programnak tartalmaznia kell a nagyprojektek jegyzékét, tükrözve a valós projektcsatornákat. A rugalmas

A NAGYPROJEKTEKET ÉRINTŐ FŐBB VÁLTOZÁSOK A 2014–2020-AS IDŐSZAKBAN

- > Az operatív programoknak tartalmazniuk kell a nagyprojektek jegyzékét;
- > Nagyobb szerepet játszanak a független szakértők (JASPERS);
- > A támogatható összköltségen alapuló küszöbértékek megnövelése miatt csökkent a nagyprojektek száma;
- > Nagyobb hangsúlyt kap a nagyprojektek végrehajtása: jóváhagyásuk feltételhez kötött;
- > Átdolgozták a költség-haszon elemzési útmutatót;
- > Egyszerűsítették a támogatás kiszámítására vonatkozó szabályokat;
- > A kiadások igazolása kizárólag a projekt Bizottságnak történő benyújtásakor válik lehetővé;
- > A lezárt projektek nem részesülhetnek finanszírozásban.

kiigazítás lehetővé tétele érdekében a jegyzéket az operatív programok monitoring bizottsága módosíthatja, az egyes projektek stratégiai célkitűzésének fenntartása mellett.

Számos ágazatban – úgymint a közlekedésben – a nagyprojekteknek szorosan kapcsolódniuk kell az ágazati beruházások stratégiai megközelítéséhez, léteznie kell például egy átfogó közlekedésfejlesztési tervnek. Emellett a projekteknek tartalmazniuk kell egy környezeti hatáselemzést, különösen a Natura 2000 hálózatot alkotó érzékeny övezetekre, valamint a főbb uniós irányelvek által védett ökológiai rendszerekre és környezeti jelentőségű területekre gyakorolt potenciális hatásokat kell vizsgálat tárgyává tenni. ■

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/projects/major/

Lengyelország a legtöbbet hozza ki nagyprojektjeinek uniós finanszírozásából

Jarosław Orliński, a lengyel Gazdaságfejlesztési Minisztérium Infrastrukturális Programok osztályának igazgatója áttekintést nyújt a Panoramának a lengyelországi beruházások figyelemre méltó hatásáról.

Lengyelország jelentős mértékben részesült a közlekedési, energetikai, kulturális, felsőoktatási és környezetvédelmi ágazatot érintő nagyprojektek számára nyújtott uniós finanszírozásból. A 2007–2013-as pénzügyi időszak során az infrastruktúra és környezet operatív program irányító hatósága által kezelt nagyprojektek tekintetében 210 európai bizottsági határozat született, amelyek 24,3 milliárd EUR értékben biztosítottak uniós forrásokat.

Lengyelország ebből az összegből szennyvíztisztító telepeket épített, bővített és korszerűsített, a közúti és légi TEN-T (transzeurópai közlekedési) hálózat fejlesztése révén javította a közlekedés hozzáférhetőségét

és a régióközi összeköttetéseket, valamint fejlesztette a kelet-lengyelországi nagyvárosok és az ország többi része közötti közlekedési összeköttetéseket. Az infrastruktúra korszerűsítése és jobb minőségű biztonsági felszerelések biztosítása révén javítottuk a közúti biztonságot.

Emellett tengeri és folyami csatornákat építettünk és korszerűsítettünk, valamint kibővítettük a belvízi utak meglévő infrastruktúráját.

Az energetikai infrastruktúra, vagyis a gázvezetékek, a villamosenergia-hálózatok és a föld alatti gáztározók bővítése, valamint a Świnoujście-ben felépített LNG-terminál révén biztonságosabbá tettük az energiaellátást, amely mind uniós, mind

nemzeti szinten kiemelt célkitűzés. A beruházások egy része pedig a megújuló energiaforrásokból származó energiatermelés növelésére irányult.

A regionális jelentőségű műemlékek védelmét és helyreállítását szolgáló projektek megvalósítása révén – amely műemlékek némelyike az UNESCO világörökségi listáján is szerepel – Lengyelország beruházott a kulturális ágazatba is.

Modern akadémiai központok jöttek létre, elsősorban abból a célból, hogy biztosítsák a szakemberképzést az új technológiák szakterületén. A felsőoktatásban is történtek lényeges infrastruktúrális beruházások, főként a természettudományok és a K+F terén.

Lengyelország az élen jár

A 2014–2020-as időszakban Lengyelország a kohéziós politika fő kedvezményezettjeként 82,5 milliárd EUR támogatásban részesül, hogy elősegítse a fejlődést a gazdasági növekedéshez és munkahelyteremtéshez hozzá-

járuló területeken. E forrásokat főként a közlekedési és környezetvédelmi infrastruktúrák fejlesztésére, az innovációra és a gazdaság versenyképességének fokozására, az egyenlőtlenségek országos szintű csökkentésére, valamint az állampolgárbarát és hatékonyan működő állam kialakítására fordítják. Ezek a célkitűzések 22 program keretében valósulnak meg, amelyek közül hat nemzeti és 16 regionális szinten működik.

Lengyelország legjelentősebb, „Infrastruktúra és környezet 2014–2020” elnevezésű operatív programja 27,4 milliárd EUR értékben nyújt támogatást a TEN-T közúthálózat, a multimodális és a vasúti közlekedés, a közúti infrastruktúra, az alacsony károsanyag-kibocsátású városi tömegközlekedés, a környezetvédelem, azon belül az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az alacsony károsanyag-kibocsátású gazdasági beruházások, pl. az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások fejlesztéséhez, valamint az energiaellátás biztonságának növeléséhez. Emellett az uniós forrásokat felhasználják a kulturális örökség védelmére, a kulturális erőforrások fejlesztésére, valamint a stratégiai jelentőségű egészségügyi infrastruktúra megerősítésére.

A 2014–2020-as programozási időszakban Lengyelország a többi uniós tagállamot megelőzve már 42 nagyprojektet nyújtott be a Bizottsághoz, amelyek uniós támogatása eléri az 5,8 milliárd EUR-t. Ezek közül az Európai Bizottság 31-et már jóváhagyott.

Az előző finanszírozási időszakból származó tapasztalatok és bevált gyakorlatok kedvező hatást gyakorolnak a jelenlegi időszak projektjeinek előkészítésére, amiben kiemelkedő szerepet játszik a JASPERS munkatársai által nyújtott segítség is.

2016. szeptember 15-én a Gazdaságfejlesztési Minisztérium a nagyprojektek független minőségértékelésére vonatkozó munkavégzési megállapodást írt alá a JASPERS-szel, amely felgyorsítja a nagyprojektek Bizottság általi értékelését és jóváhagyását. Lengyelország már be is nyújtotta a sziléziai régió közúthálózatát érintő első nagyprojektjét a JASPERS-nek független minőségértékelésre.

Az előző finanszírozási időszakban meghozott intézkedések közelebb vitték Lengyelországot fenntartható fejlődésre irányuló célkitűzéséhez, bár ennek megvalósítása továbbra is nagy kihívást jelent. A 2014–2020-as programozási időszak egyik legfontosabb törekvése az alacsony károsanyag-kibocsátású gazdaság kiépítése, amelynek során a kibocsátás csökkentésének leginkább költséghatékony megoldását a meglévő energiaforrások hatékony használata jelenti. Az energiahatékonyság legnagyobb mértékű növelésére az építőiparban, valamint a fűtés és a közlekedés terén nyílik a legjobb lehetőség. Az alulfinanszírozás éveit követően immáron lehetővé kell tenni a nagyvállalatok számára az energiatakarékos gyártási technológiákra és energiagazdálkodási rendszerekre való átállást.

A levegőminőségre vonatkozó előírások betartása szorosan kapcsolódik az állami intézmények és a háztartások energiahatékonyságának javításához. A Lengyelországban végrehajtott ellenőrzések megerősítik, hogy a városi területek légszennyezettségének mértéke aggodalomra ad okot.

Bár Lengyelország rendelkezik saját energiaforrásokkal, nem önellátó. Az energiabiztonság szempontjából kulcsfontosságú az energiaforrások diverzifikálása és a megfizethető áru energiaellátás biztonsága. Ebből kifolyólag szükség van a földgázforrások, valamint a gáz- és villamosenergia-ellátási útvonalak diverzifikálására, ezen belül az átviteli és elosztó hálózatok bővítésére és korszerűsítésére.

Az éghajlatváltozás és annak hatásaihoz való alkalmazkodás horizontális kérdése kulcsfontosságú szerepet tölt be az ország általános fejlődését lehetővé tévő célok elérésében. Különösen fontos a főbb kockázatok megelőzése és mérséklése. Az éghajlatváltozás számos következménye közül Lengyelországot leginkább az áradások gyakoriságának és súlyosságának növekedése érinti. Az ilyen jellegű fenyegetésekre való felkészülés és azok hatásainak enyhítése érdekében hozott intézkedések között szerepel az árvízvédelmi infrastruktúrába történő beruházás, a korai figyelmeztető és árvízveszély-előrejelző rendszerek hatékonyságának fokozása, valamint az árvíz-kockázat-felügyeleti rendszer hatókörének kiterjesztése. ■

A LENGYEL „INFRASTRUKTÚRA ÉS KÖRNYEZET 2007–2013” OPERATÍV PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB EREDMÉNYEI KÖZÉ TARTOZNAK AZ ALÁBBIK:

- › 275 szennyvíztisztító telepet építettek, bővítettek ki vagy korszerűsítettek;
- › 15 051 km szennyvízelvezető rendszert építettek vagy újítottak fel;
- › 455 km autópályát építettek a TEN-T hálózaton belül;
- › 680 km gyorsforgalmi utat építettek vagy újítottak fel a TEN-T hálózaton belül;
- › 583 km vasútvonalat építettek vagy korszerűsítettek;
- › 8 repülőtér alakítottak át biztonsági és védelmi szempontok figyelembevételével;
- › 991,8 MW megújuló energiaforrásokon alapuló többletenergiát állítottak elő az erőművekben;
- › 987 km új földgázszállító csővezetékét építettek;
- › 367 km energiaszállító hálózatot építettek;
- › 1589 km új földgázelosztó csővezetékét építettek;
- › 77 történelmi jelentőségű épületegyüttest restauráltak vagy renováltak;
- › 47 kulturális létesítményt (múzeumot, galériát, színházat és zenei intézményt) építettek, bővítettek ki és/vagy újítottak fel;
- › 57 felsőoktatási intézményen belüli egység alkalmazott átfogó IKT-infrastrukturális megoldásokat az oktatásban.